

Stockholms universitet
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria
Fördjupningskurs i litteraturvetenskap
Valfri kurs 5 poäng

Ungdomslitteratur

Kursen vill ge kunskap om i första hand den svenska ungdomslitteraturen och dess historia, men även betydelsefulla utländska verk tas upp. Avsikten är att belysa inte bara den egentliga ungdomslitteraturen utan i någon mån också ungdomens läsning. Koncentrationen ligger på ett närstudium av texterna där olika analytiska perspektiv prövas – ideologiska, psykologiska, berättartekniska och stilistiska. Analyserna relateras till de ungas egen reception av litterära texter samtidigt som också ungdomslitteraturens ställning på det litterära fältet uppmärksammas.

Genomgående handböcker

- Bolin G., E. von Zweigbergk, & M. Orvig: *Barn och böcker. En orientering*, Stockholm 1972
(BOB)
- Edström, V. & K. Hallberg, red.: *Ungdomsboken. Värderingar och mönster*, Stockholm 1984
(Ungdomsboken)
- Skräplitteratur för barn och tonåringar. 2. Ungdomsläsning*, 4:e utökade uppl., Lund 1937
(SBT)
- Furuland, L. & M. Orvig: *Utblick över barn- och ungdomslitteraturen*, Stockholm 1986
(Utblick)
- Zweigbergk, Eva von: *Barnboken i Sverige 1750–1950*, Stockholm 1965 (BBS)

Referenslitteratur

- De skriver för barn och ungdom. Svenska nutidsförfattare A–K, L–Ö*, ny omarbetad uppl., Lund 1990
- De översätts för ungdom. Porträtt av tolv utländska ungdomsförfattare*, 3:e omarb. uppl., Lund 1985
- De skrev för ungdom. Från Louisa Alcott till Jules Verne. Porträtt av femton klassiska ungdomsförfattare*, Lund 1935
- Toijer-Nilsson, Ying: *77 svenskspråkiga barnboksförfattare*, Stockholm 1989

Utgångspunkter

- Edström, V.: "Värderingar i ungdomslitteraturen", i *Ungdomsboken*, s. 11–51
- Springhall, J.: *Coming of Age. Adolescence in Britain 1860–1960*, Dublin 1986, s. 13–37
(Adolescence in historical perspective)

Bjerrum Nielsen, H. & M. Rudberg: *Historien om flickor och Pojkar. Könssocialisation i ett utvecklingshistoriskt perspektiv*, Lund 1991, s. 213–288 (Mellan barn och vuxen)
Fornäs, J. & H. Ganetz, ”Ungdomens kraft. Aspekter på ungdomens kultur”, i A. Tham, red.,
Perspektiv på barn & ungdom, Stockholm 1991, s. 66–87)
Utblick, s. 280–312 (Ungdomskultur och ungdomsbok)

Den äldre ungdomslitteraturen

I. Pojkboken

Texter

Stevenson: *Skattkammarön*

Twain: *Huckleberry Finn*

Siwertz: *Mälarpirater, eller de Geer: en Singletonbok*

Kommentar

Hedén, B.: ”Vad är en pojkbok?”, i *Barnboken* 1989 nr 1

BOB, s. 130–144 (äventyr)

BBS, s. 413–426 (pojkböcker)

Hammond, J. R.: *A Robert Louis Stevenson companion*, Houndmills m. fl. 1984, s. 101–109
(Treasure Island)

Bell, Michael Davitt, ”Mark Twain, ‘Realism’, and *Huckleberry Finn*”, i Louis J. Budd (ed.):
New Essays on Adventures of Huckleberry Finn, Cambridge m. fl. 1985, s. 35–59

II. Flickboken

Texter

Alcott: *Unga kvinnor*

Montgomery: *Emily*

Stiernstedt: *Ulla-Bella*

Kommentarer

BOB, s. 155–165 (flickböcker)

BBS, s. 434–456 (flickboken)

Toijer-Nilsson, Y.: ”En modern flicka. Flickgestalten i ungdomslitteraturen – föregångare, eller samhällsspegel?”, i B. Paget m. fl., red.: *Kvinnor och skapande*, Malmö 1983, s. 246–261

Showalter, E, *Sister's choice. Tradition and change in american women's writing*, Oxford 1991, s. 42–64 (Unga kvinnor)

Ahmansson G.: ”Det skapande, jagets kamp för att överleva. En feministisk läsning av LM Montgomerys böcker om Emily”, i M. Nikolajeva, red., *Modern litteraturteori och metod i barnlitteraturforskningen*, Stockholm 1992, s. 131–150

Den moderna ungdomslitteraturen

I. Samtidsskildringar

Texter

Här läses sex böcker, två utländska (t. ex. J.D. Salingers *Räddaren i nöden* och Irina Korschounows *Han hette Jan* eller Aidan Chambers *Dansa på min grav*) och fyra svenska (t.ex. Gunnel Beckmans *Tillträde till festen*, Kerstin Thorvalls *Flicka i april*, Inger Edelfelts *Breven till nattens drottning* eller *Juliane och jag* samt Ulf Starks *Låt isbjörnarna dansa* eller *Karlavagnen*).

Kommentarer

Svensson, S.: "Ett släkte för sig. Om åldersbarriärer i den svenska ungdomsboken 1950–1975", i *Utblick*, s. 290–300

Edström, V.: *Barnbokens form*, Göteborg 1980 el. sen. uppl., s. 62–67 (ungdomsbokens problem), s. 81–110 (berättaren i ungdomsboken)

Edström, V.: "Det gäller pappa – fäder och döttrar i ungdomsboken", i *Ungdomsboken*, s. 52–68

Edström V.: "Fångenskapssymboler i ungdomsboken", i *Ungdomsboken*, s. 68–69

Hallberg, K.: "Ungdomskulturen speglad i ungdomsboken", i *Svenskläraryrskrift 1990*, s. 97–107

Hedén, B.: "Det jämlika tilltalet – ungdomsboken från 40-talet till 70-talet", i *Ungdomsboken*, s. 97–112

Dessutom kommentarer till de valda böckerna efter lärarens anvisningar, ca 100 s.

II. Historiska romaner

Texter

Här läses sex böcker två utländska (t ex Michelle Magorians *Hemlängtan* och Alan Gjärnars *Red shift*) samt fyra svenska, (t ex Harry Kullmans *Gårdarnas krig* eller *Stridshästen*, Maria Gripes *Skuggan över stenbänken*, Sven Wernströms *Upproret*, Olle Mattsons *Briggen Tre liljor* eller en av Mats Wahls historiska romaner, t ex *Anna-Carolinas krig*, *Husbonden* eller *Dävarns resa*).

Kommentarer

Toijer-Nilsson, Y.: *Minnet av det förflutna*, Stockholm, 1987, s. 11–47

Toijer-Nilsson, Y.: *Minnet av i går*, Stockholm 1990, s. 15–45

Dessutom kommentarer till de valda böckerna efter lärarens anvisningar, ca 100 s.

Ungdomsläsning

Texter

Vuxen populärlitteratur (en roman av t. ex. Andrews, Auel, Collins, Forsyth, King, Sandemo, Sheldon eller Guillou) samt några rocktexter (av t. ex. Springsteen, Grytt, Dahlgren, Di Leva eller Thåström). (Som jämförelsematerial till rocktexterna kan man använda Siw Widerbergs & Anna Arténs antologi *Kärlek och uppror. 210 dikter för unga människor*)

Kommentarer

Lundqvist, U.: Sagor om sex och skräck. Populärromanen än en gång, Lund 1991, s. 7–14, 141–180

Westin, B.: "Ungdomsboken och litteraturen", i *Uppväxtvillkor* nr 2 1990, s. 5–13

Dessutom kommentarer till de valda texterna efter lärarens anvisningar, ca 50 s. (Lundqvists bok innehåller kapitel om de uppräknade populärförfattarna.)

Det ungdomslitterära fältet och receptionen

Furuland, L. "Barn och ungdomslitteraturens villkor", i *SBT*, s. 7–40

Appleyard, J. & A.: *Becoming a reader. The experience of fiction from childhood to adulthood*, Cambridge 1990, s. 1–20, 94–120

Boëthius, U.: "Kontrollerade njutningar. Ungdomen och de litterära texterna", i Fornäs m. fl.: *Unga stilar och uttrycksformer*, Stockholm/Stehag 1992, s. 241–272.

Holmberg, O.: "Varför är populärlitteraturen populär? Om kulturkonsumtion bland tonåringar", i *SBT*, s 109–138

sept 1992